

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de staj ve çıraklık sigortasının emeklilik primi olarak yatırılmaması ve bu sürelerin emeklilik hesaplamalarında dikkate alınmamasından ötürü yaşanan sorunların araştırılması, gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ve gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve TBMM İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddelerine göre Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Cengiz ÇİÇEK
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

1986 yılında kabul edilen 3308 sayılı Meslek Kanunu’yla birlikte staj ve çıraklık dönemi sigorta olarak tanımlanmasına rağmen prim ödemeleri için emekli olamayan stajyer ve çırakların mağduriyetleri hala devam etmektedir. EYT düzenlemesinden sigorta başlangıcı 8 Eylül 1999 ve öncesi olan çalışanlar yararlanırken bu tarihten önce staj ve çıraklık kaydı olanlar ise bu kapsama dâhil edilmemiştir.

Staj ve Çıraklık Sigortası Mağdurları Federasyonu Başkanı Murat Bal, “Maalesef 3308 sayılı kanun kapsamında işletmelere zorunlu olarak çalışmaya gönderilen stajyer ve çırakların o günkü sigorta girişleri bugün sigorta girişi olarak kabul edilmiyor. Bize 'Sizin sigortanız başladı' denildi, ellerimize birer sigorta kartı verildi ama bugün itibarıyla bunların işe girişleri geçersiz. Arkadaki numara geçerli, hala aynı numarayla işlem görüyoruz ama kartın önündeki işe giriş tarihi geçersiz. Bizim ana talebimiz staj ve çıraklık mağduriyetinin giderilmesidir. Bir an önce bizim yasamızı çıkarmaları gerekir” ifadelerinde bulunmuştur.

Staj ve çıraklık sürecinde ödenen sigorta primleri, emeklilik yaşının düşürülmesinde rol oynamasına rağmen, uzun vadeli sigorta kollarına dâhil edilmediğinden, staj ve çıraklık

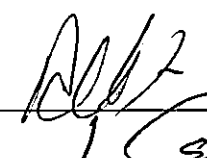
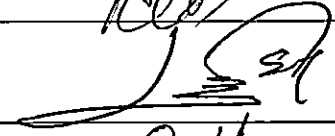
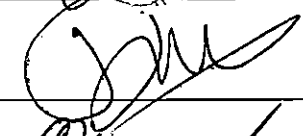
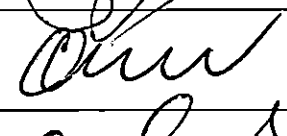
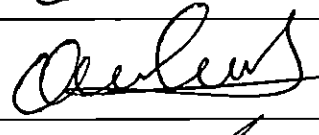
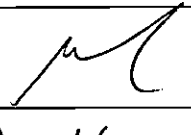
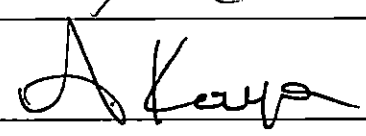
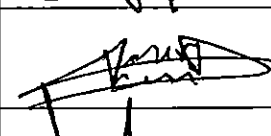
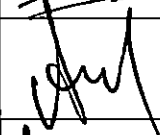
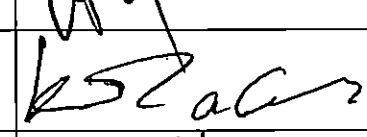
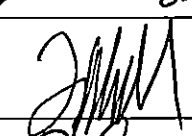
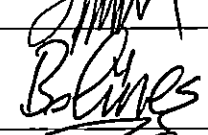
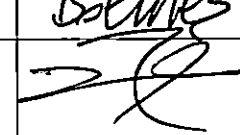
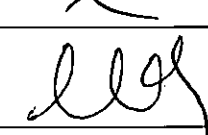
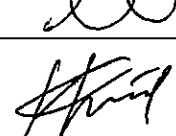
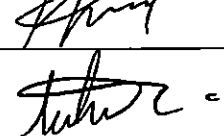
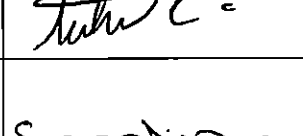
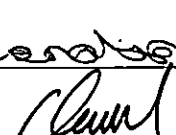
dönemleri sigorta başlangıcı olarak kabul edilmemektedir. Staj ve çıraklık dönemlerinde sağlık ve iş kazası primleri ödenmesine rağmen, emeklilik primlerinin yatırılmamasından dolayı bu süreler emeklilik hesaplamalarında dikkate alınmamasına sebep olmaktadır. Bu da yüzbinlerce insanın emekli haklarından mahrum kalmasına ve mağduriyetlerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Kamuoyunda yansıyan bilgilere göre, 1999 yılı itibarıyla staj-çırak sayısı 1 milyon 780 bin 785 kişidir. Bu sayıdan emekli olanlar, özellikle okul/staj bittikten sonra çalışma hayatına hiç dahil olmayan kadınlar, vefat edenler ve memuriyet hayatına başladığı için bu staj-çıraklık tescilinden faydalanamayacak olanlar düşürüldüğünde staj ve çıraklık sigortası üzerinden emeklilik primi olarak faydalanabilecek kişi sayısı 1 milyon 100 bin kişiye kadar düştüğü hesaplanmaktadır. Son verilere göre ise EYT düzenlemesine dâhil edilmediği için hemen emekli olma hakkından mahrum olan staj ve çıraklık mağduru sayısı yaklaşık 240 bindir. Aynı şekilde bu koşulları sahip olanların, 3-5 yıl içinde emekli olabileceklerin, sayısı ise 860 bin olarak ifade edilmektedir.

Staj ve çıraklık mağduru emekçiler 20 ilde derneklerini kurarak örgütlenme çalışmalarına başlamışlar ayrıca 'Staj ve Çıraklık Sigortası Mağdurları Federasyonu' adı altında örgütlenmişlerdir. Özellikle 2023 Mart ayından itibaren çalıştaylar, basın açıklamaları, stand çalışmaları yaparak ve TBMM ziyaretlerinde bulunarak yaşadıkları mağduriyeti anlatmaya, gaspedilen haklarını aramaya ve taleplerini dile getirmeye çalışmaktadırlar.

Mevcut eğitim sisteminde ve çalışma koşullarında stajyer-çıraklık mekanizması sermaye düzeninin kendini yeniden ürettiği bir sömürü mekanizması haline gelmiştir. Sektörel olarak nitelikli ara eleman ihtiyacını ucuz bir şekilde karşılama üzerine kuruludur. Bu sistemde öğrencilik çağında yer alan gençler bilgi ve becerilerini geliştirerek istihdam imkanına sahip olmayı umarlar. Ancak çıraklık-stajyerlik meslek liselerinde bir sömürü mekanizması haline gelmiştir. 'İşi öğretme' paydası altında genç ve çocuk işgücü sömürülmekte, gençler ucuz işgücü olarak kullanılmaktadır. Yapılan araştırmalara göre emeklilik hakları elinden alınan veya ertelenen stajyer ve çıraklar, kölelik koşullarında uzun çalışma süreleri, stresli iş ortamında yoğun bir tempoda çalışma, iş kazaları ve iş cinayetlerine açık bir ortamda çalışma gibi sorunlar da yaşamaktadırlar. Normal şartlar altında eğitim sisteminin bir parçası olan stajyer öğrenciler üretimin ve kâr mekanizmasının bir parçası sayılamazlar, sayılmamalıdır.

Türkiye'de staj ve çıraklık sigortasının emeklilik primi olarak yatırılmaması ve bu sürelerin emeklilik hesaplamalarında dikkate alınmaması sonucu ortaya çıkan mağduriyetlerin tespit edilmesi ve bu mağduriyetlerin ortadan kaldırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

1	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
2	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
3	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
16	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
17	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	